

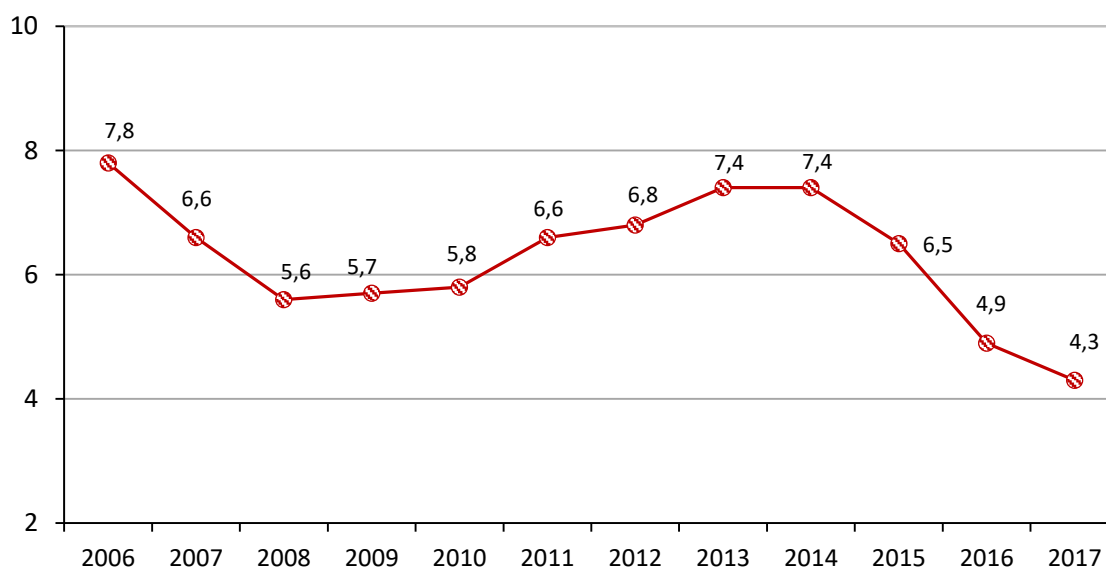
Informacja o poziomie minimum egzystencji w 2018 r.

(na podstawie danych średniorocznych)

Minimum egzystencji, zwane także minimum biologicznym, to miara ubóstwa opracowana przy pierwszych szerszych badaniach nad ubóstwem w Polsce. Kategoria ta wyznacza niski, wręcz „alarmowy” poziom zaspokajania potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka (por. Deniszczuk, Sajkiewicz 1996). Minimum egzystencji stało się granicą ubóstwa skrajnego.

W informacji przedstawiamy szacunki wartości oraz strukturę minimum egzystencji w 2018 r., w cenach średniorocznych.

Wykres 1. Zagrożenie ubóstwem skrajnym w Polsce w latach 2006 - 2017
(% osób w gospodarstwach domowych poniżej minimum egzystencji).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2018 i GUS 2017.

Skala zagrożenia ubóstwem skrajnym, którego granicą jest minimum egzystencji, od 2014 r. ulega systematycznemu zmniejszeniu (Wykres 1). Spośród różnych grup ludności, znaczący spadek stopy ubóstwa skrajnego odnotowano wśród samotnych matek z dziećmi oraz małżeństw z co najmniej trójką dzieci na utrzymaniu. Wśród rodzin z co najmniej trójką dzieci w wieku 0-17 lat stopa ubóstwa skrajnego spadła z 9,9% w 2017 r. do 7,6% w 2018 r. (GUS 2018, 3).

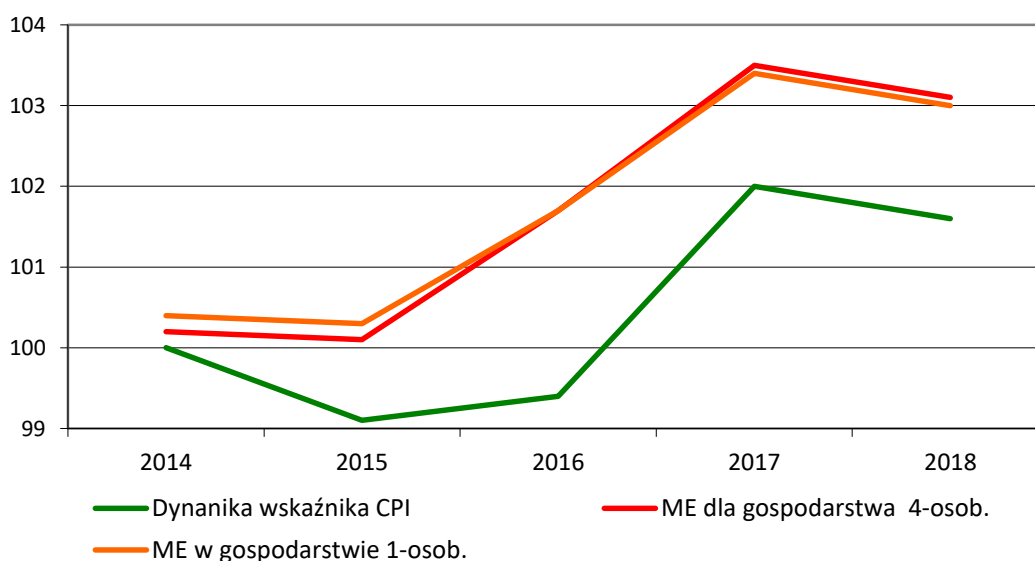
Oszacowane dla 2018 r. minimum egzystencji dla rodziny z trojgiem dzieci wyniosło na 2 587,51 zł (517,50 zł na osobę). W rodzinach z jednym dzieckiem młodszym, minimum egzystencji oszacowano na 479,77 zł na osobę, a z dzieckiem starszym na 522,98 zł na osobę. Koszyk minimum przeżycia dla osoby samotnej w wieku produkcyjnym wyniósł 591 zł, a dla samotnego emeryta 560 zł.

Tabela 1. Wartość minimum egzystencji w 2018 r., w zł

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M+K)/2	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DS	M+K+DM+2xDS	(M+K)/2	M+K
Żywność	230,92	461,83	664,07	737,82	940,05	1216,04	197,10	394,19
Mieszkanie	276,12	382,02	542,16	542,16	705,96	867,45	276,12	382,02
-użytkowanie i energia	257,19	356,91	509,45	509,45	662,00	814,54	257,19	356,91
-wyposażenie	18,93	25,11	32,71	32,71	43,96	52,91	18,93	25,11
Edukacja	-	-	3,78	57,07	60,85	117,92	-	-
Odzież i obuwie	25,33	47,85	71,56	72,98	96,69	121,82	25,33	47,85
Leki	10,63	18,40	39,96	29,68	50,52	61,61	17,13	31,41
Higiena	20,00	39,51	49,24	54,53	64,27	79,45	17,66	34,84
Pozostałe wydatki	28,15	47,48	68,54	74,71	95,92	123,21	26,67	44,52
Razem ME	591,14	997,10	1 439,30	1 568,95	2 014,27	2 587,51	560,01	934,83
ME na 1 osobę	591,14	498,55	479,77	522,98	503,57	517,50	560,01	467,41

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.
Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Wykres 2. Dynamika minimum egzystencji na tle inflacji w latach 2014 - 2018

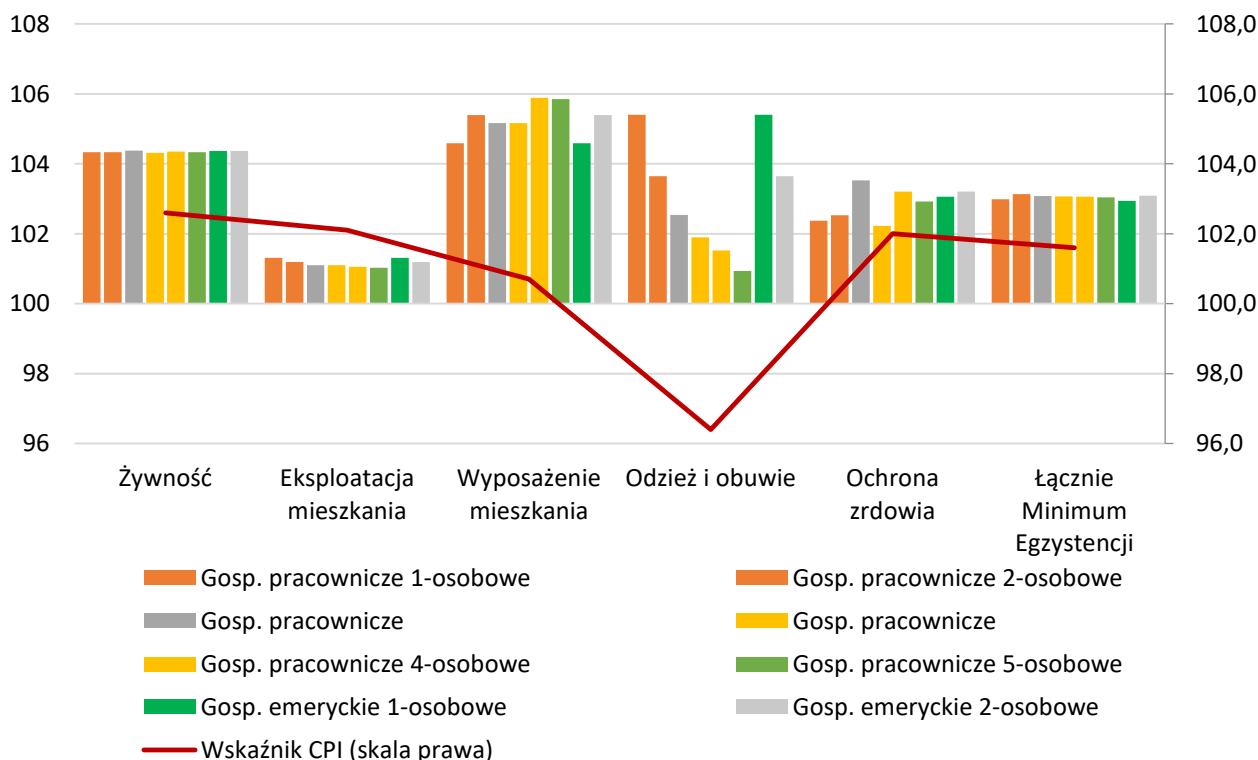
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IPiSS oraz GUS.

Wartości minimum egzystencji w porównaniu z aktualnymi progami dochodów uprawniających do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej - od października 2018 r.: 701 zł dla osoby samotnie gospodarującej, oraz 528 zł dla osoby w rodzinie - są niższe w każdym z analizowanych typów gospodarstw.

Rok 2018 r., oprócz poprawy sytuacji na rynku pracy, przyniósł niską inflację (1,6%, w porównaniu do 2% w 2017 r.). Wartości minimum egzystencji wzrosły od 2,9% w gospodarstwie samotnie gospodarującej w starszym wieku do 3,1% w większości gospodarstw pracowniczych z dziećmi oraz w gospodarstwach dwuosobowych.

O wzroście wartości minimum egzystencji w 2018 r. przesądziła wyższa wycena artykułów żywnościowych, której dynamika sięgała 4,3 - 4,4% przy indeksie CPI dla tej grupy na poziomie 2,6% (por. Wykres 3). Koszty utrzymania mieszkania i nośników energii (od 1% do 1,3%) były nieco niższe od wskaźnika CPI (2,1%). Po aktualizacji i wymianie niektórych towarów w koszyku wyposażenia mieszkania, wartości koszykowe wzrosły od 4,6% w gospodarstwach 1-osobowych do 5,9% w rodzinach z trójką dzieci. Przy ujemnym wskaźniku CPI (-3,6%), wzrosła również wartość koszyka odzieży i obuwia (najwięcej u gospodarstw osób bez dzieci: osoby samotne +5,4%, gospodarstwo 2-osobowe +3,6%). Wydatki związane z ochroną zdrowia rosły od +2,2% w rodzinie z dwójką dzieci do +3,2% u dwojga emerytów. W koszyku higieny zastosowane wymiany przyniosły wzrosty wartości od +5,4% do +6,1%, mimo wskaźnika CPI, którego wartość wskazywała na stabilizację (+0,7%).

Wykres 3. Zmiany minimum egzystencji w przekroju grup potrzeb na tle inflacji w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2. Struktura minimum egzystencji przeciętnie w 2018 r., w %.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M+K)/2	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DS	M+K+DM+2xDS	(M+K)/2	M+K
Żywność	39,1	46,3	46,1	47,0	46,7	47,0	35,2	42,2
Mieszkanie	46,7	38,3	37,7	34,6	35,0	33,5	49,3	40,9
-użytkowanie i energia	43,5	35,8	35,4	32,5	32,9	31,5	45,9	38,2
-wyposażenie	3,2	2,5	2,3	2,1	2,2	2,0	3,4	2,7
Edukacja	0,0	0,0	0,3	3,6	3,0	4,6	0,0	0,0
Odzież i obuwie	4,3	4,8	5,0	4,7	4,8	4,7	4,5	5,1
Leki	1,8	1,8	2,8	1,9	2,5	2,4	3,1	3,4
Higiena osobista	3,4	4,0	3,4	3,5	3,2	3,1	3,2	3,7
Pozostałe wydatki	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Objaśnienia i źródło jak w Tabeli 1.

Opracował: dr Piotr Kurowski

Literatura:

Broda Wysoki P., Kurowski P. (2013), *Próg interwencji socjalnej czy minimalny dochód socjalny? Refleksja nad propozycjami zmian w pomocy społecznej*, Polityka Społeczna nr 4 / 2013.

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrz M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa.

Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1996), *Kategoria minimum egzystencji*, w: Golinowska (1996).

Golinowska S. (2018), *O polskiej biedzie w latach 1990-2015, Definicje, miary, wyniki*, WN Scholar, Warszawa.

Golinowska S. (1996), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.

GUS (2018), *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r.*, maj, Warszawa.

GUS (2017), *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa.

IPiSS (2018), *Wysokość i struktura Progu Interwencji Socjalnej. Według informacji cenowych dla 2016 r.* (red. P. Kurowski), Raport IPiSS dla MRPiPS, Warszawa.